

ENOTNOST

DELAVSKO-KMEČKI LIST

Izhaja vsak petek. Naročnina 6 Din mesečno, 15 Din četrletno. Uredništvo in uprava Ljubljana, Delavski dom, Karla Marksa trg 2, dvorišče. Čekovni račun 14.577. Lastnik in izdajatelj Alojz Kusold, Ljubljana, Moste. Odgovorni urednik Jakob Pančur, čevljar, Ljubljana, Križevniška ul. 12. Tiska tiskarna »Slovenija«. Za tiskarne odgovoren: Alojzij Höfler v Ljubljani.

SLS gre po poti PP. režima.

Nasilja Vukičević-Koroščevega režima.

Besede dr. Korošca.

V Kranju je dr. Korošec govoril, da se bodo volitve vršile v največji svobodi, da ne bo nihče preganjan in da se oblast ne bo izkoriščala proti nobeni stranki. Ta govor so objavili vsi listi, tudi večji inozemski listi. Niso pa ti buržuazni listi, razen kratkih odobrujočih notic, rekli niti besedice o nasilju oblastnih organov, kakršnih v Sloveniji nismo poznali do »prijateljskega pakta« Korošca z Vukičevićem. Zloglasni demokrati PP. režim je nasilja privatne organizacije dopuščal, krivda PP. režima je, da oblasti niso preprečile in zasledovale orjunaških zločincev, Vukičević-Koroščev pakt sporazuma pa uvaja v Sloveniji nasilje oblastnih organov, kakršnega smo poznali doslej samo v Srbiji in Macedoniji. Orjunaške nasilnike in njihove zagovornike demokrate je zrušil aktiven odpor delavcev in kmetov, isti odpor morajo organizirati delavci in kmetje proti režimu Vukičević-Korošca.

Orožniška nasilja v Bohinju.

S. Wergel iz Jesenic poroča:

V soboto 23. julija smo šli iz Jesenic v Bohinj na koncert. Nihče nas na kolodvoru ni ustavljal, v vagonih smo peli do Bohinjske Bistrice. Ko je vlak vozil v postajo, se je pojavila cela četa žandarjev, ki je zastražila izhode na peronu. K meni pridrvi kapetan in zakriči »Vas tražim«, pridejo orožniki in me vklepejo. Aretirali so tudi mojo sestro in s. Resmana, ki je spregovoril par besed z sestro. Okrog 50 pevcev in tamburašev pa so potisnili v čakalnico, kjer je komaj za 20 ljudi prostora. Resmana, sestro in mene so gnali v občinski dom, kjer so nam pobrali vse, kar smo imeli v žepih in nas nato zaprli v garderobo, kjer smo našli ss. Rozmana, Vojvodo, Polajnerja, Žorgeca, Mencingerja, Iskro in njegovega strica in brata, Repinca in Stareta, katere so polovili že podnevi iz dela. Ponoči so pripeljali še pevovodjo s. Ambrožiča in še par drugih delavcev in kmetov. — Vklenjenega so me v noči peljali pred kapetana v pisarno. »Hočeš kazati istino«, zakriči nad menoj. Odgovoril sem, da nikdar ne lažem in zato sem dobil prvo kloputo. Ko sem vprašal, zakaj me vklepajo in zakaj sem aretiran, je padla druga, tretja in četrta kloputa. »Ja sam Srbin, jeb... Ti si izvan zakona, tebe ne ščiti noben zakon.« Pes in polno drugih srbskih psolv, ki jih nisem razumel. Potem je pričela inkvizicija: Kdo so predsednik, tajnik in blaginjak komunistične stranke na Jesenicah? Ko sem povedal, da o tem ne vem ničesar, so padle zopet klopute. Grozil mi je s puško, da me ustrelji, če mu ne odgovorim. Ker sem molčal sem dobil še par gorkih, nato so mi orožniki sneli verige in me vedli nazaj k drugim. V sobi sta nas stražila orožnika z nasajenimi bajoneti, branila sta nam kaditi in razgovarjati. Vso noč smo sedeli, ker nas spati niso pustili.

V nedeljo zjutraj pride zopet kapetan in Ambrožiča in mene so orožniki vodili z njim. Zaprli so naju vsakega v eno sobo. Kapetan mi je pričel stavljati zopet ista vprašanja kot po noči. Ker je dobil od mene iste odgovore, me je pričel pretepati z bikovko, da sem bil ves moder. »Što čitaš?« — Povem mu: »Enotnost« in sploh vse, kar dobim. »Da veš, jaz nisem proti vam samo, ker imam to službo, jaz vas sovražim tudi osebno.« — Oklofutani so bili tudi drugi: Ambrožič, Resman, koliko so jih dobili Bohinjci, ne vem.

Opoldne pride kapetan z dvema ljubljanskima policistima: »Evo vam kreature, ki hočejo samostojno Slovenijo in samoodločbo.« Preje enkrat je rekel tudi tole: »Ja, če pridete vi na oblast, bom moral krave pasti.«

Proti večeru so nas z orožniškim spremstvom pustili domov na Jesenice.

BOHINJ. V soboto in nedeljo, dne 23. in 24. julija, smo doživeli bohinski proletarci dan, kakršnih je v zgodovini slovenskega delavstva sicer mnogo — vendar pa ta poslednji presega vse meje. — Že v soboto zjutraj so začeli orožniki kar »tebi nič, meni nič«, vlačiti delavce od dela, vklepene kot razbojnike. Nihče ni vedel, zakaj. Edini odgovor so bile grožnje in mahanje z bikovkami — vsekakor vredno izkazovanje časti balkanskim buržuaznim metodam. — V Bohinju so aretirali 11 oseb, na Jesenicah in Javorniku 4, med njimi tudi eno žensko. Morda ni daleč tisti čas, ko bomo morali radi terorja izkrmaveti po smrdečih, zakajenih tovarnah in v svojih brlogih, kajti pravica pesti buržuazije nam, kakor smo videli, ne privoščijo več solnca, ne oddiha. Beli teror pada z vso svojo okrutnostjo na nas, na naše žene in otroke, ki brez solnca in brez svobode propadajo. Dvignite glave — sodrugi!

Bohinjski proletarec — trpin.

NOMENJ. 1. VIII. 1927. V soboto, 23. VII., sem se vračal z dela iz planine domov. Ko se približam vasi, me čaka moja žena ter mi pove, da so se pričele aretacije, da so jih na Bistrici že zjutraj polovili in da so že od strani povpraševali, kdaj pridem jaz domov. Zato sem ostal do noči zunaj vasi, okrog desete ure pa sem se vrnil domov, da se navečerjam, nakar sem šel zopet od doma, da vidim od zunaj, kaj se bo zgodilo. Kmalu zaslišim glase: »stoj!« — Ker pa dotični ni obstal, so orožniki skočili za njim in eden je kričal »pučaj!« (»streljaj!«). — Ušel jim je. Vsi razkačeni pridejo nato k moji ženi in zahtevajo, da naj pove, kje sem jaz, »če ne, jo prebode,« ker jim je vse dovoljeno! Ljudje so bili vsi razburjeni in preplašeni — kaj bo? Ali je revolucija, ali kaj? Ko sem videl, da postaja stvar čimdalje bolj resna, sem se podal nazaj v planino, izročil svoje delo svojemu sodelavcu, ker nisem vedel, kaj se bo z menoj zgodilo. V ponedeljek, ko sem zvedel, da so vse izpustili, sem se šel zjutraj ob 7. uri javiti orožnikom, ker pa sem prišel prepozno, so mi rekli, da moram na Bled k kapetanu. Ob 9. uri prideva (spremljal me je orožnik) na orožniško postajo na Bledu in šele ob 11. uri je prišel gospod kapetan in me sprašal, če sem jaz Ažman. »Si se skrival po gozdu! Si komunist!

Delavci in kmetje vseh dežel, združite se!

Čas delavko-kmečkega bloka prihaja. Razočarane kmečke mase morajo najti svojega zaveznika v delavstvu in v razrednem boju. Edino pot delavsko-kmečkega republikanskega bloka vodi k rešitvi.

Boš videl danes! ... je bruhal iz sebe in odšel. — Zvečer ob 8. je zopet prišel (revez najbrže za delavca ni imel prej časa!) in nadaljeval dopoldanski izbruh: »Si železničar?« »Da.« — »Si bil radi komunizma odpuščen?« »Ne.« — »Si oženjen?« itd. Potem me je dal odpeljati spat — brez postelje, brez odeje. Drugi dan rečem dežurnemu orožniku, da bi rad govoril s kapetanom, če smem. Vrnil se je šele opoldne in pravi, da je kapetan rekel: »Crkne naj!« — Ob 5. uri popoldne me pokliče en orožnik in pove, da naj grem domov in da se naj ne ustavljam na Bledu, da me ne vidi kapetan. Tako sem se po 32. urah zopet bližal domu — s praznim želodcem in izgubljenim zaslužkom. — Zakaj? Delu čast in oblast!

Ažman Jožef, Nomenj.

Volilna nasilja v Halozah.

Klerikalni listi kaj radi zatrjujejo, da o volilnih nasiljih v Sloveniji ne more biti govora. Kako bodo neki kvalificirali sledeči slučaj? Orožniška postaja pri Sv. Barbari v Halozah je napravila v soboto dne 30. julija t. l. hišno preiskavo pri sodrugu Arbeiterju v Paradižu in to v njegovi odsotnosti. Zaplenila mu je vse številke »Enotnosti«, odnesla tudi izjave za čuvanje skrinjic DKRB ter razne druge stvari, o zaplenjenih predmetih pa ni dala niti potrdila, tako da prizadeti sodrug niti ne ve, kaj vse so mu odnesli orožniki. Javil se je tudi že pri orožniški postaji in zahteval vrnitev zaplenjenih stvari, čemur pa orožniška postaja ni ugodila. Pozivamo javno g. velikega župana dr. Schaubacha, da podmetni slučaj preišče in da se da zadoščenje imenovanemu sodrugu, ker so bile po orožnikih kršene ustavne pravice. G. Korošču pa čestitamo na velikem uspehu pakta prijateljstva z radikali, ker so z njim definitivno preselile k nam v Slovenijo balkanske policijske metode.

Na ta način je onemogočeno DKRBu imeti na volišču po zakonu dovoljene čuvanje.

Proti taki kršitvi ustavnih pravic bomo vložili ovadbo na pristojno mesto.

Razpuščajo se občinski sveti.

ZA MEŽICO — ZAGORJE.

Potrditev župana je bila »uradna pomota«.

Pripravljajte se na protestno akcijo!

Kakor smo v prejšnji številki »Enotnosti« poročali, je bil novoizvoljeni zagorski župan že potrjen in klican na zaobljubo. Sreski poglavar Podboj je z dopisom 4915/I z dne 23. julija poklical izvoljeno občinsko starešinsko starešinstvo k zaobljubi 1. avgusta in sporočil, da se istočasno vrši seja v zadevi okrajne bolniške blagajne.

Čez dva dni, 25. julija pa je sresko poglavarstvo preklicalo gornje obvestilo, češ, da je bil dopis »pomotoma« poslan in da naj pride 1. avgusta v Litijo samo gospod gerent z gerentskim sosvetom k seji v zadevi okrajne blagajne.

To pomeni, da hoče klerikalni režim razveljaviti in razpustiti izvoljen občinski svet in nadaljevati z gerentstvom, kakor to želi manjšina v občini, demokrati in klerikalni buržuji.

Koliko je vredna klerikalna okrožna uprava se vidi iz tega, da je predsednik okrožne zbornice dr. Natlačen deputaciji zagorskega delavstva kar priznal, da on ne more nič pomagati, da o teh zadevah sklepa in rešuje veliki župan, ki prejema navodila iz Beograda.

Vprašanja zagorske občine je zadeva vseh delavcev in kmetov in po vsej državi se moramo pripraviti na protestno akcijo.

za priznanje in potrditev izvoljenega občinskega sveta, in

proti gerentom in komisarijem na občinah.

Krščanske socialiste, ki so v »Pravici« obsojili »Slovenca« in »Jutro«, ki sta zahtevala razpust, pozivamo, da se naši protestni akciji priključijo, da pokažejo tudi v dejanju, da se z reakcionarnim vodstvom SLS ne strinjajo.

Liga za zaščito pravic državljanov in za pomoč žrtev reakcije.

Zgoraj navedeno društvo je mednarodna organizacija, kjer delujejo v prvi vrsti demokratični meščanski krogi. Zlasti deluje v tej organizaciji mnogo slavnih pisateljev in umetnikov. Ta organizacija obstoja tudi v Beogradu. Dne 20. julija t. l. pa je beograjska policija vdrla v prostore Lige in brez prisotnosti kakšnega društvenega organa izvršila tam hišno preiskavo, vdrla v omare in pisalne mize, konfiscirala vse tam se nahajajoče spise, arhiv in inventar. Nato je zapečatila vrata in odšla. Predstavniki Lige so takoj intervenirali pri policiji. Ta pa jih je zavrnila, češ, da je Liga komunistična organizacija in da jo podpira komunistična stranka.

V resnici pa je glavni razlog tega nečloveškega postopanja v tem, ker je Liga zbirala podatke o vojni nasilju in o belem terorju, ki ga izvršuje vlada sedaj pred volitvami.

Ta slučaj zopet kaže, da sedanji režim v Jugoslaviji smatra za komunizem in za komunistično propagando vsak opozicijski pojav in kot zločin proti državi vsako zbiranje materiala o protizakonitih in protiuslovnih činih sedanjega režima.

Dr. Korošec napoveduje diktaturo.

Pred 14 dnevi je voditelj SLS dal v Zagrebu izjavo, da Radić ne bo prišel v vlado, čeprav bi dobil vseh 315 poslancev. V Kranju je to izjavo še enkrat potrdil rekoč, da je vsaka kroglica, oddana za Radića, izgubljena, ker je Radić že vnaprej izključen iz vlade. — Če bi Jugoslavija bila demokratična, parlamentarna država, če bi bilo res, da more ljudstvo potom volitev bistveno vplivati na državno gospodarstvo in državno ureditev, bi bile take izjave nemogoče. — Kaj pa pričajo take izjave? Da demokracije ni, da je bil parlamentarizem pri nas samo krinka za diktaturo, ki se je doslej izvajala prikrito, in da smatra dr. Korošec, da je čas dozorel, ko lahko javno pove vsemu svetu: Narod lahko voli kakor hoče, vladali bodo pa tisti, katere bomo mi hoteli. . . .

To pa ni več demokracija, to je napoved diktature težke buržuazije, h kateri pelje po poti PP. režima tudi Vukičević-Koroščev sporazum.

„Neredi“ v Rusiji.

V naših slovenskih časopisih brez razlike strank se vsak dan pojavljajo brzojavi o uporih in demonstracijah v Rusiji. Ti buržuazni listi objavljajo vse, kar jim pošlje mednarodna protiboljševiška liga. Dopisnik »Prager Presse«, ki živi stalno v Rusiji, piše pa tako le o teh »nemirih«:

»Vesti o uporih, demonstracijah, ki se širijo po svetu, so absolutno izmišljene. Nikjer ni bilo nobene vstaje, nikjer se ni manifestiralo nezadovoljnosti. Sovjetsko prebivalstvo se peča z delom, ker prihaja do spoznanja, da bo le z delom doseglo blagostanje. Bila bi velika samoprevara, če bi se danes pričakovalo kakih senzacionalnih sprememb v Rusiji.«

Glad, glad...

Težke posledice suše.

Od vseh strani prihajajo strašne vesti, da je dolgotrajna suša uničila velik del poljskih pridelkov. V Hercegovini je solnce požgalo vse žito, zelenjava in živinska hrana, vse je zgorelo na solncu. Primanjkuje celo vode, tako da jo morajo dovažati na ure daleč. Po splošni oceni bo letošnja žetev pšenice za 30 % slabša od lanske, koruza pa v mnogih krajih popolnoma uničena. V mnogih krajih že danes nimajo kaj dati živini in kmetje so prisiljeni prodajati živino globoko pod ceno. Glad objema vedno širše množice delovnega ljudstva. Mnogi, mnogi iz vasi prihajajo v mesta, da bi z delom našli kruha. V mestih pa je brezposelnost, mnogo delavcev dela samo par dni v tednu, delavske plače se vedno znižujejo. . . . To so zelo črni izgledi za delovno ljudstvo že prve dneve žetve.

Na te stvari in o teh stvarih tisti ljudje, ki so na vladi in ki tega seveda ne čutijo in ne vidijo, ne mislijo. Vlada in vse meščanske stranke so šle v volitve brez programa, usoda ljudskih množic jih ne briga. Oni vodijo boj za oblast in ne vidijo in ne čutijo, da je beda pritirala delavske in kmečke množice do obupa. Pojavljajo se spopadi med kmeti in policijo (Valjevo) in vse kaže, da bodo taki slučaji postali vedno pogostejši.

Radi sejmskih taks je prišlo v Valjevu do spopada med policijo in kmeti.

Beograjska »Politika« poroča, da je 1. avgusta prišlo v Valjevu do krvavih spopadov med kmeti in policijo. Policija je od kmetov zahtevala plačanje sejmskih taks, kar je kmete razdražilo. Množica ljudstva je navalnila na policijo in klicala: Doli s policijo! Doli z verižniki in oderuhi! Živili poljedelci! Skoraj dve uri je trajal boj, policija se je morala umakniti. Prišli so žandarji, kmetje so jih spustili v sredino, potem pa so navalili nanje s palčami in kamenjem. Kmetje so potem drveli v mesto in ko so bogatašem pričeli demolirati hiše, je priletelo nekaj meščanov, ki so objavili, da je občina sklenila, da ne bo pobirala več sejmskih taks. Kmetje so se vrnili na sejmišče, pojoč svoje pesmi. — Ranjence so z avtomobili odpeljali v bolnico.

Volilna akcija DKRB.

Konferenca DKRB v Mariboru.

V nedeljo, dne 31. julija se je vršila v Mariboru volilna konferenca DKRB, ki je pokazala, da kljub terorju in zavijanju socialpatrotov DKRB uživa popolno zaupanje delavstva. Navzočih je bilo čez 100 sodrugov.

Zastopani so bili razen Maribora in Studence še Radanje, Tezno, Razvanje, Pobrežje, Slivnica, Račje-Fram, Črešnjevec, Št. Miklavž, Rogora, Dolgoše, Št. Janž, Št. Lenart, Limbuš in St. Peter.

Predsedoval je s. Zupanc. Kot prvi je dobil besedo s. Klopčič iz Ljubljane, ki je nam razložil potek pogajanj z SSJ. SSJ je odklonila skupni nastop za celo Slovenijo, odklonila je platformo DKRB, sklicevala pa je v Mariboru razne konference, na katere je povabila samo mariborske dekaliste. Na teh konferencah so hoteli voditelji SSJ preslepiti naše mariborske sodruge, češ, da je tudi ona za platformo DKRB. Njih namen je bil razcepiti našo skupino. Napačno je bilo od nas, da smo na četrtkovni konferenci glasovali obenem za platformo DKRB in SSJ. Kajti med tema dvema platformama je direktno nasprotstvo. Primer: Naša platforma zahteva boj proti vojni nevarnosti in vojaški diktaturi, njihova pa le znižanje militarizma. V času gorostasnega oboroževanja je zahteva po znižanju militarizma nič drugega, kakor podpiranje militarizma in voj. diktature. Ravno tako je njihova zahteva po decentralizaciji samo omiljenje centralizma, samo mali preustroj centralistične državne uprave, ki naj ostane kakor sedaj, ne pa borba za samostalnost slov. naroda. Mi zahtevamo, da oni davki, ki se na-

birajo od slov. ljudstva, ostanejo v Sloveniji in da se uporabljajo v korist siromašnih slov. kmetov in delavcev, ne pa v korist beograjskih bankirjev in militaristov.

V naši platformi ni niti ene zahteve, ki bi bila nesprejemljiva za socialističnega delavca radi tega nudimo vsem soc. delavcem bratsko roko in jih vabimo na skupno delovanje sedaj in v bodoče.

Za njim je govoril s. Čanžek iz Maribora: Vemo, da nas bodo od vseh strani zopet napadali, češ, da smo razbijači, toda vsa pogajanja so pokazala, da smo za enotnost, za bojovno enotnost delavcev in kmetov.

Nobenega delavca, nobenega kmeta ni v Sloveniji, ki bi se strinjal s socialističnimi voditelji, ki pravijo, da smo Slovenci pleme in ne narod. Socialistični voditelji pravijo, da so tudi za enotnost, ja, ali za kakšno. Mi smo za bojovno enotnost, postavili smo svoje zahteve, socialistični generali pa so za enotnost za stolčke. Radi bi, da bi mi bili samo »štimvichi«, ki ne vpraša zakaj in na kakši podlagi enotnost. Ne bomo dali več »prostil rok« voditeljem, zato smo postavili jasno in vsakomur razumljivo platformo. Radi »prostil rok«, plačajo danes delavske družine. Mi nismo zahtevali od SSJ, da spremeni program, pač pa, da se odpravijo dosedanje napake. Tega pa socialist. voditelji nočejo in zato so odklonili skupen nastop. Pravijo, kaj nas v Mariboru briga, če so v Studencih napravili napake naši socialisti, kaj nas brigajo Kranjci itd. Kaka internacionalnost pa je to, ki se že v predmestju neha. Še »feuerwerkerji« gredo na pomoč sosednji vasi, če je treba. Ne bomo šli voliti, so govorili eni. To se nam bi buržuazija smejala, kapitalisti so tisti, ki priporočajo delavcem, ostanite »v znak protesta« doma. Zato bomo šli na volišče. Zveza delavcev in kmetov je nujno potrebna. Kapitalisti tepejo delavca, kmeta pa nič manj. Danes kmet največkrat nima denarja, niti za sol in petrolej. Uradnik s svojimi tisoč dinarji v mestu tudi ne more živeti — je tudi proletarec. Iti moramo vsi na delo, ne samo »roke gor in roke dol« na konferenci. Od izvoljenih bomo zahtevali, da se bodo programa točno držali, če pa ne, bomo nastopili, da bodo morali odstopiti.

Nato je zastopnik skupine bernotovcev iz Pragerskega izjavil, da se popolnoma strinja z doseženim sporazumom med JSDS in dekalisti. Tudi soc. delavci so za enotnost, samo njihovi »generali« so to preprečili.

V daljnem poteku konference smo sklepali o volilni agitaciji, volilnih odborih, čuvarjih škrinjic, in vseh praktičnih vprašanj tičočih se volitev. Na koncu je bil predlagan za sreskega kandidata za Maribor levi in desni breg sodr. Čanžek iz Maribora in za njegovega namestnika s. Teršek iz Guštanj. Sodr. Čanžek izjavlja, da sprejema kandidaturo, da morajo biti vsi izvoljeni poslanci v direktni zvezi z delavstvom in da so za vse svoje delovanje odgovorni delavstvu. Navzoče delavstvo je glasno odobraval njegovo kandidaturo. J. H.

V Trzinu in Kamniku je preteklo nedeljo sklicala SSJ volilne konference. V Kamniku je dr. Likar poskusil prepričati delavce, da smo mi dekalisti in socialdemokrati preprečili skupen nastop. Konferenca pa je Likarju brala levite in sklenila v torek povabiti sodruga Gustinčiča, da on v imenu dekalistov pojasni, na katerih vprašanjih se je SSJ izločila iz skupnega nastopa in kako so se razbili razgovori. V torek so po govoru sodruga Gustinčiča in Likarja delavci v Kamniku odobrili nastop dekalistov in socialdemokratov in obsodili SSJ. — V Trzinu je bilo isto. Sedej je govoril in pral socialističnega zamorca, delavci pa so sklenili isto kot v Kamniku: povabiti s. Gustinčiča na ponovno konferenco v nedeljo 7. avgusta in prepričati smo, da tudi trziški delavci ne bodo sklenili nič drugega kot so njihovi sobojevniki v Kamniku. Trziške konsumarje in krakenkaslerje pa seveda ne štejemo, ti bodo šli brezpogojno z SSJ in za DKRB to ni nesreča.

Orjunaški falsifikati.

Pred par tedni je »Orjuna« z mastnimi črkami na prvi strani objavila, da ima v rokah **»neovrgljiv dokument«**, da Orjuna ne nosi nobene odgovornosti za dogodke Prvega junija 1924 v Trbovljah. »Toda resnica, božja hčerka pride vedno do zmage«, je predrzno napisano v tem članku. »Ta dokument je **podpisan** od enega onih, ki so bili prvega junija v nasprotnem taboru«, je trdila »Orjuna« in mi smo z veliko radovednostjo čitali ta »neovrgljiv dokument«, ki lahko dokaže, da s. Fakin ni bil justifikiran in da »Rudarski dom« ni bil požgan. »Dokument« objavljen v »Orjuni« z velikimi mastnimi črkami se je glasil takole:

Izjava.

Da popravim krivico, ki se dela Orjuni, izjavljam, da je Orjuna prišla v Trbovlje dne 1. junija 1924 brez izzivanja, da je samo vzklikala kralju, kraljici in Jugoslaviji in popevala rodoljubne pesmi.

Ivan Strojina.

Ta izjava »neovrgljivo« dokaže, kar nihče ni zanikal, ker nobeden list in nobeden človek ni trdil, da orjunaši niso vzklikali in peli. In nihče ne dolži in ne obtožuje Orjunašev radi vzklikanja in petja. **Obtožujemo orjunaše, da so ustrelili zvezanega s. Fakina in da so zažgali »Rudarski dom«**, tega pa ta objavljeni »neovrgljivi dokument« niti ne zanika, kaj šele ovrže.

Ker je danes težko dobiti dela in zaslužka in ker poznamo mnogo slučajev, da so manj odporni in nezavedni delavci šli med orjunaše, da dobijo delo in zaslužek, smo mislili, da je beda tudi Strojina prisilila na to pot in da je pod pritiskom razmer res podpisal gornjo izjavo, ki Orjuno prav nič ne opere. Da je Strojina to izjavo »prostovoljno« dal, kakor se je hvalila Orjuna, seveda nihče ni verjel.

Po naključju pa je za objavljeno izjavo zvedel **Strojina**, katerega je predrznost orjunašev frapirala. Strojina, katerega proletarsko čast in poštenost je Orjuna z objavo izjave skušala pogaziti in ga kompromitirati, je prišel k nam in **odločno pred pričami izjavil, da ni dal še manj pa podpisal nobene izjave. Orjuna je izjavo falsificirala.**

Strojina pa je pripovedoval še več. Povedal je, kako se je hotelo od njega dobiti »prostovoljno« izjavo in v izvlečku objavljamo danes **samo nekatere stvari**, druge pa si prihranimo za čas, ko bomo objavili zbrani material o podzemeljskem delovanju Orjune po razpustu. **Iz izjav Strojina:**

Ko sem prišel iz zapora, nisem mogel dobiti dela. Iz Trbovelj so me pregnali, hodil sem za delom in pred par meseci sem ga našel v Ljubljani. Pred nekako petimi tedni me je srečal inž. Kranjc, veliki čelnik orjunašev ali kar je že. Poznal me je še iz celiskega zapora in me je ustavil na cesti. Rekel mi je, da ima nekaj važnega za mene in da naj ga obiščem, stvar da je strogo zaupna, da naj pridem, ko bo že noč, nikakor ne pred deveto uro. Določil je tudi dan kedaj moram priti. Jaz sem to povedal svojim prijateljem, ker se mi cela stvar ni zdela čisto v redu. V razgovorih s prijatelji, smo se spomnili raznih temnih dogodkov (Juvana in drugih napadov), in zato iz previdnosti nisem šel k inž. Kranjcu, ki stanuje na samotni na določeni dan in ne ponoči, temveč teden dni pozneje in opoldne. Z menoj je šel in me čakal v bližini hiše za vsak slučaj zanesljiv prijatelj.

Ko sem prišel k Kranjcu v sobo, sem videl po stenah viseti polno orožja: karabinko, pištole itd. Kranjc je zaklenil vrata sobe in v zaklenjeni sobi se je med nama vršil nekako tale razgovor:

Inž. Kranjc: No, Strojina, povej po pravici, zakaj si bil zaprt? — Odgovoril sem mu, da sem kazen že prestal in da on prav dobro ve, zakaj sem moral dve leti sedeti. To ga je razburilo, da je pričel kričati in jaz sem tudi glasneje govoril, da bi me slišal prijatelj na cesti. Ko je videl, da z grda nič ne opravi,

je pričel zopet zlepa. **Inž. K.:** Mi nismo izživali, klicali smo kralju in proti kapitalistom, ko ste nas pa napadli, smo se morali braniti. Povej, kdo je začel prvi? Odgovoril sem, da je že res, da so tudi klicali kralju itd., toda začeli so orjunaši streljati že na poti od postaje do Vod, ker so se na hribu ljudje morali poskriti pred kroglijami, ki so žvižgale mimo njih. Malo pred spopadom sta neki trboveljski in zagorski orjunaši z bikovko pretepala s. Fakina, ki je priletel po škarpni in ni hotel v sprevod. Fakin jim je tedaj komaj ušel, potem pa je začelo streljanje spredaj. **Inž. K.:** Kdo pa je metal bombe? — Orjunaši jo je hotel vreči med rudarje, pa mu je eksplodirala v roki, ker ni znal ravnati z njo, ali pa je bila že stara, sem mu odgovoril. — Kdo pa je po tvojem mnenju napravil tisto s Fakinom, me je nadalje vprašal komandant orjunašev. To drzno vprašanje me je vzbudilo in rekel sem mu: Kaj mene o tem vprašujete, ko sami boljše veste, katera dva orjunaša sta ga odpeljala in v kamenolomu ustrelila. — **Ti mi delaš krivico, jaz sem nedolžen, če bi bil kriv, bi me sodišče obsodilo, kot je tebe, se je razburjal Kranjc.** — Jaz pa sem mu odkrito povedal svoje mnenje: Orjunaši niste bili izpuščeni, ker ste nedolžni, temveč, ker so se ministri za vas potegnili. Potem pa je začel govoriti nekako takole: Glej, povsod te preganjajo, pri meni dobiš pomoč, kakršno želiš. Samo tale listek podpiši, da ga bom lahko pokazal našim orjunašem, da te ne bodo napadali in pa v Trbovljah, kjer te delavci poznajo, moraš povedati, da orjunaši nismo nič krivi. — Jaz sem vse to odklonil in **nisem ničesar podpisal**, povedal sem pa, da če me bodo zaljubno napadli, bo to njihova sramota in moji prijatelji bodo vedeli, kdo me je, če me bodo pa od spredaj napadli, se bom pa branil. — To je bilo vse. Vabil me je sicer, da naj še pridem, pa seveda nisem šel.

Fašistična nevarnost ni izginila, boj proti fašizmu morajo delavci in kmetje voditi naprej, brezobzirno in trdo.

Po razpustu ilegalna orjuna je danes nevarnejša, kot je bila pred leti. Tega se moramo zavedati in temu primerno delati.

Orjuno in njeno početje zagovarjajo ves čas demokrati (**»Jutro«**). Posebno po 1. juniju so bili demokrati časopisi najvnetejši zagovorniki orjunaškega pohoda v Trbovlje in demokratska vlada je ustavila proces proti orjunašem pri celiskem sodišču. Tega delavci in kmetje ne smemo pozabiti danes, ko se demokrati in njihovi zavezniki narodni socialisti postavljajo napram SLS v pozo zagovornika svobode, ko SLS ne dela nič drugega, kot so delali demokrati za časa PP. režima.

Iz naših zaporov.

Dne 29. julija je bil izpuščen iz ljubljanskih zaporov sodrug Viktor **Kokalj**, ki je predsedal 2 leti ječe zaradi nekega letaka, ki se je razširjal leta 1925. Sodrug **Globočnik**, ki sedi v mariborskih zaporih že peti mesec in je obsojen na 1 leto ječe, je prišel dne 3. avgusta t. l. ponovno pred sodišče, ker se je pritožil proti razsodbi mariborskega sodišča. Razprava se vrši pred stolom sedmorice v Zagrebu.

»ENOTNOST« ZOPET TOŽENA.

Vsled notice »Balkanske metode žandarmerije« v 18. št. »Enotnosti« z dne 12. maja, v kateri je opisano postopanje orožnikov iz Rače v slučaju Dimec v Trbovljah, je na predlog komande 8. žand. puka državno pravdnitvo v Novem mestu dvignilo obtožbo proti »Enotnosti«.

Prosimo nujno sodruga iz Trbovelj, da takoj poizvedo za priče, ki so prisostvovali, ko je sin sodruga Dimeca skočil v Savo in da nam javijo naslove vseh, ki o stvari kaj vedo. S. Dimec stanuje za Savo pri Grebenem.

Odgovor „Domoljubu“.

Ali imamo res premalo otrok?

(Dopis iz Holandije.)

Prišel mi je po naključju v roke »Domoljub« z dne 23. junija 1927. Med drugimi frazami sem našel tudi dičen članek, v kateremu se takoj pozna, da je to produkcija »žegnane roke«. Najžalostnejši pojav sedanje dobe je po mnenju žegnane roke nazadovanje rojstev. Pojasnjuje, ne vem od kod tako razsvetljena glavica dopisnika, vzroke mogoče in nemogoče, kateri naj bi bili vzrok nazadovanju rojstev. Ker pa ta človek navaja stvari in recepte brez vsake podlage, naj mi dovoli dragi brat po Adamu, skromen odgovor, četudi nisem vprašan. Vidiš brate, i slovensko ljudstvo se je začelo zavedati, izkušeno v pomanjkanju in gladovanju, katerega mu že nebroj let nudi tamošnja brezmejna korupcija in zatiranje. Kakšen odgovor pa se nadejaš ti in tebi enaki od tega ljudstva na tvoje opomine? Vi vsi, ki se valjate po milijonih, izžetih iz bednega ljudstva, prepojenih s krvjo iz žuljev vaših delavcev, očetov in mož. Vi vsi, kateri ste iztrgali mogoče zadnji grizljaj kruha otrokom s tem, da ste delavcem znižali že tako kumerne plače ali jih mogoče postavili na cesto, vpostavite eno načelo, katero naj bi vam narekovalo tudi dajati in ne samo jemati. Dajte ljudstvu primerno človeku vrednega dela, da si bo nabavilo vsakdanjega kruha, razbremenite kmetiča njegovih neznosnih davkov, kateri ga težijo, dajte ljudstvu, kar mu je potrebno za človeški obstanek. Tako boš dali vi življenje omahujoči raji, katera bo tako v stanju dati življenje novemu rodu. Dragi Domoljubov boter: zakaj vendar si ti v tej zadevi tako goreč in grozeč le proti revnemu ljudstvu, med tem ko si proti tebi sličnim, katerih ne bom podrobno našteval, skrajno ponižen? Zakaj ne poveš lastnikom milijonov, različnim fabrikantom in enakim, naj bi se vendar poslužili oni »krščanske morale«, naj bi vrgli proč različne preparate in »sodomske« priprave. Povej to kot javen kristjanski učenik tudi njim! Pa seveda, če se spomnimo na složnost vran, pridemo do tega zaključka, da ti kaj takega ne boš naredil, ker je to združeno z nevarnostjo, katera bi mogoče zadela tvoj kožuhek. Po tvoji izjavi se torej izgovarjajo predvsem žene delavcev in kmetov na draginjo, pomanjkanje in slab zaslužek, kaj drugega sicer nisi omenil. Kaj pa pravijo k temu lahkožive pudrane krasotice, ki se valjajo v izobilju in ki bi poleg drugega imele tudi lep čas otroke dobro vzgajati. Te pravijo: da otroke roditi je nečedno, da pri tem trpi njihova zunanost, da ne morejo v kino in gledališča in da niso gibčne pri plesu. Pravijo, da otroke naj kmetice in delavke vzgajajo, ker so vajene smradu in ki so zadosti »prismojene« zato. Če pa se prigodi »nesreča« naj bo eden, v posebno »nesrečnem« slučaju dva, kar pa je več, je popolnoma neznosno, ker nočejo biti enake Kitajkam.

Tako, vidiš »Domoljub«, ti takih nisi prav nič omenil, zato ti nisi resničen. Pa naj zopet enkrat zagrmijo, češ: preveč je ljudi, vojske je treba. Ti praviš premalo je ljudi, pa še ti ne morejo dobiti dela.

Kaj bodo rekle matere in očetje, zapeljani po tvojih naukih? Ali ne bi klicali gorje na te, zapeljivca? Bolje bi bilo, da bi se prej potopil v morje z mlinskim kamnom na vratu, preden si začel s setvijo tvoje lulike.

Vam pa, slovenski delavci in kmetje: če ste morebiti brali tistega »Domoljuba« in se mogoče mislite ravnati po naukih dotičnega dopisa, preglejte poprej dobro svoje račune in še posebno vi, zaničevani delavci, povprašajte za svet svojo vest, preden se bodele ravnali po takih naukih »Domoljuba«.

Černec — Holandija.

GLAVNA RAZPRAVA

proti s. Jaki Žorgi, po čl. 69 zakona o tisku, se vrši v torek 9. avgusta 1927 pri deželnem sodišču v Ljubljani, soba 79, I. nadstropje.

Dunajske barikade.

Spisal Georg W. Pijet. Prevel D.

I.

Tramvajski vodja Jožef Söhnchen, član socialdemokratske stranke Avstrije, oče treh otrok in pridne žene, koraka mirno svojo pot k tramvaj-skem depoju. Ura je ¼ 5 zjutraj. Ceste so še v za-spanem stanju. Toda Jožef Söhnchen ne zapazi tega več, kajti vsak dan je tako, če ima jutranjo službo. Premišljuje, kar premišljuje vsak dan, kar premišljuje celo življenje in kar ž njim premišlju-jejo milijoni in milijoni, bodisi da so tramvajski vodje ali tovarniški delavci ali kaj drugega. Ob ¼ 5 je šel njegov prvi voz. Kako gladko umite so ceste in obe vrsti hiš, ki si stoje nasproti, sta tako zaprti, kot da sta neobljudeni. Svetle šine se mu svetlikajo — tako kot bajoneti. Spomni se re-volucijskih bojev iz 1918/19, ko je kri — proletar-ska kri — škropila te ceste in ko so se svetile krvave mlake na tlaku. Takrat se je tudi on boril poleg. Sit je bil vojne, v katero je bil pognan poln nevolje. Ko pa so njegovi voditelji proglasili de-mokratsko republiko, je veroval tudi Söhnchen, da sedaj nastopa končno boljši čas, in trdno je držal k republiki. Inflacija in zatiranje. Söhnchen je bil osleparjen za svoje prihranjene vinarje in prišel je na to: Kar je pridobil danes, je jutri že spet izdal. Tako je živel. Pri tem pa ni zamujal udeleževati se vseh demonstracij svoje stranke, čitati natančno svojega časopisa in razgovarjati se z drugimi o socializmu. In sodrugi Breitner, Bauer in Seitz* so bili dobri sodrugji, ki so to znali tako fino razložiti. Söhnchen je imel svoje veselje nad tem in je čakal od dne do dne stvari, ki naj bi prišle, medtem ko so njegovi »sijajni« sodrugji govorili v parlamentu, govorili na ljudskih zborovanjih — govorili — govorili. Vsi so govo-rili o nekem dejanju, ne da bi mogel zvedeti, kak-šno dejanje je to. Prej smo zmirom slišali: Naj živi svetovna revolucija! — sedaj pa tega ni več našel. Le komunisti so včasih o tem govorili, a ti niso imeli tu na Dunaju nobenega pomena. Tudi na Sovjetsko Rusijo ni prav veroval, kajti kako pač bi mu mogli njegovi sodrugji voditelji lagati o čem. Le ko je enkrat čul na zborovanju govoriti delavce, sodruge iz lastne stranke, o »de-lavski Rusiji«, kamor so šli pogledat življenje, je Söhnchen ostro pomislil in zazdelo se mu je, da so lepi govori njegovih voditeljev tam postali res-ničnost; Ko pa je potem v svojem časopisu sodrug dr. Bauer na široko in dolgo govoril o lažeh, ki jih boljševiki razširjajo o Rusiji in da tam vladata glad in revščina, se je zgrozil tudi Söhnchen in se globoko poklonil pred sodrugom dr. Bauerjem, ki je brez dvoma bolj pameten kot on.

Policist je šel mimo njega in ga trudno po-gledal. Söhnchen je bil od svojih voditeljev vzgo-jen, da gleda v policistih branitelje republike, in Söhnchen veruje svojim voditeljem veliko preveč, da bi tega ne uvidel. Tako pomežikne prijazno »branitelju republike« — njegovi voditelji so ve-dno rekli »naša republika«, toda Söhnchen je čutil, da to ni štinalo popolnoma — in v enakomernem taktu, kakor ga je bil navajen od vojaštva sem, gre naprej. Tu pride okrog ogla v teku kolporter-ka, tresoč se in mu pomoli pod nos časopis. No-bene besede ne spravi ven — duši jo v grlu in njene oči, ki so sicer tako mirno in prijazno gle-dale iz njenega bledega obraza, so polne srda in pobune. Söhnchen strmi v časopis, dišeč še po tiskarskem črnilu. Tam stoji debelo in mastno z zasmehujočo brutalnostjo: **Jasna sodba — oprosti-tev v schattendorfskem procesu.** V Söhnchenu se nekaj skrči in besno zažene reakcionarni list po tleh. Roke v žepih se spremene v pesti nad nje-govo glavo.

»Psi!« zadoni v tihi ulici.

Tramvajec začuti, da narašča v njem sovra-štvo tako viharno kot v revolucijskih letih. Udari ob tlak, obraz združen v eno samo misel, mu buči v ušesih »Oprostilna sodba morilcev delav-cev!« Ustreljeni otrok in ustreljeni invalid v Schattendorfu. Na to misli in njegove oči lezejo po šinah naprej, zavijejo v depo. Drugi tramvajci pristopijo.

* Trije najpopularnejši voditelji avstr. social-demokracije: Breitner je finančni minister dunaj-ske občine, Bauer polit. vodja avstromarksistov, Seitz dunajski župan.

Zammra tudi že topo za njegovim hrbtom. »Si bral?«

Söhnchen ne reče »da«, temveč vrže pest od sebe: »Odgovor na to!«

Tam eden, srečen, da more svoji boleči bes-nosti dati duška, ztkliče glasno: »Da, da, odgovor na to! — Odgovor!«

Od vseh strani vre tok tramvajskih delav-cev. Na dvorišču so zbrani v gosti masi. En obraz je sličen drugemu, nad vsemi visi sovraštvo. Če tudi nesamostojnost večjega dela upa šele na pa-role voditeljev, se vzpenja vendar v vseh ena silna misel: do dejanja mora priti!

In ko en glas zveneče vrže svoje sovraštvo v jutranje nebo, zadoni dvor depoja od krika, ki ni noben papirnati stavek, nobena gola eventualna parola, temveč izbruh iz najgloblje zatiranosti in provociranosti: »Dol z morilci delavcev!«

Vozovi tramvajski, ki vozijo v mesto, so polni sovraštva. Tovarniški delavci, ki se vozijo v de-lavnice — povsod utripa, kot utripa na dvorišču depoja.

II.

Jožef Söhnchen drži vzvod trdno v pesteh, srepo in trdno buli na šine. V njem se dviguje ve-dno močnejše in višje. Za njim v vozu prvi delavci — na cesti — na postajališčih, povsod so ravno-taki obrazi kot v depoju — le sem in tja vmes kaka zaspana purgerska spaka, ki zehajoč strmi in prestrašen posluša divji govor pobujenih de-lavcev.

Vedno močnejši je promet. Delavci ne zehajo kot druge dni, ne leže utrujeno naslonjeni nazaj. Pesti so stisnjene — povsod. Kletve silijo z je-zikov. Delavci v gruclah. Nič še ni rečeno — toda mislijo — čutijo!

»Socialdemokratski voditelji naj govore.

»Govore?«

»Povedo, kaj naj storimo!«

Jožef Söhnchen prisluškuje vsakemu tonu. No-bena beseda mu ne uide. Izgledajo mu važne, ta-ko važne te besede — da popolnoma pozabi lepe govore sodruga Breitnerja.

Ob vožnji nazaj nastane v tramvaju tumult. Širokoplečega buržuja z reakcionarno »Reichs-post« (glasilo kršč. socialne stranke) v rokah uda-ri nekdo v njegov zasmehljiv režoč se obraz in vržejo ga dol. Zunaj je sprejet ravnotako od pesti, časopis izgine v plamenu.

»Tako hočemo odgovoriti!« kriči enorok inva-lid in stiska svojo edino pest, v kateri trepeti bes-dveli pesti.

Naprej gre in probujojači se Dunaj gleda v obraz pobujenega proletariata.

Okrog Söhnchena govore o štrajku in o de-monstracijah. Vihar besed, le odlomki ga dosegajo, toda takt, v katerem so govorjene, ga obvladuje popolnoma.

Skupine delavcev, nameščencev, uradnikov, malih kramarjev polnijo ceste. Iz diskusijskih grup se izvijajo vznemirjeni vzkliki, proti vladi, klici po maščevanju donijo in močnejše ter močnejše obvla-dujejo vso pobunjenost.

In — pol osmih je — zadoni korak tisočeri-h korakov v hrušč ulice. Prvi demonstranti! Spon-tano odmeva njih klic in njih pesem zbada z noži proti hišam. »Dol z vlado!«

Buči po cestah z nezaslišano težo. Nasilno sili vse v povorki naprej, to ni več prazni tempo manifestacijskih obhodov.

Söhnchen zavije okrog ogla, vidi maso in tramvaj se škripajoč ustavi v enem sunku. Klici: »K parlamentu!«

»K justični palači!«

Vihar divja skozi množico. V tek se zagiblje vse proti Ringu, proti justični palači.

Od vseh strani, iz vseh delov mesta, zlasti iz delavskih predmestij — vedno nove čete.

Svitla pobuna na ulicah Dunaja. Zadnji pro-letarec je na ulici. Pot k justični palači je zama-šena s proletarci.

Ob osmih stojijo vsi tramvajci — nobeno kolo se ne vrti. Söhnchen zapusti svoj voz in koraka sredi povorke. Nobeni lepi govori mu ne pridejo na misel. Nič — kot goli zavestni akt proletar-ske samoobrambe. Proti temu vendar ne more so-drug Breitner nič ugovarjati. On zato sploh ne misli na sodruga Breitnerja, temveč na v Schat-tendorfu od fašistov umorjenega invalida. Söhn-chen misli čisto jasno in ostro na **dejanje**.

III.

Pred justično palačo se zajezujejo mase. To sivo poslopje je sedež razrednih sodnikov, je cen-tralna točka avstrijske justice. Kljubovalno stoji v rdečem Dunaju. Mnogi delavci so ga pogledali čisto polni tillega sovraštva. Danes ga zadeva odkrito sovraštvo stotisočev. Pest ob pesti grozi sivemu kolosu in krik mnogih doni proti njegovim šipam.

»Dol s krvavo justico!«

»Proč z vlado!«

In zopet silijo od vseh strani nove povorke.

»Strmoglavljenje vlade!«

Naenkrat pa se zgodi ono nezaslišano, kar je zelo razburjene delavce formiralo v železen blok proti policijski verigi. Od Ringa sem atakira poli-cijski kordon s svetlimi golimi sabljami proletar-sko maso. Besno padajo sablje po telesih delavcev.

Kriki ranjencev, —

Kriki poleg stoječih. —

Krik: »Maščevanje!!«

Tumult — izbruh iz najglobljega hlapčevstva završi preko trga, na katerem so se ustavili sto-tisoči.

Söhnchen je videl — čisto blizu je stal, kako se je proletarec poleg njega zgrudil in je zaškro-pila kri. Njegove oči gore plameneče, žile v obra-zu in v sklepih so v najvišji napetosti.

»Morilci!!!«, se izboči njegov jezik.

»Psi!!!«

»Vi!!!«

»Sramota!!!«

»Lumpje!!!«

Kriki se ženejo križem iz tisoč grl obenem.

Tu zleti iz klopke kamen direktno policistu v obraz. Osvobojujoči hrušč sledi. Kamenje pra-sketa na konje in policijo — umakniti se mora... Razburjenje proletarcev narašča.

Del delavcev je vdrl v justično palačo, vleče svežnje aktov na ulico in jih sežiga. Drugi zaži-gajo justično palačo. Dim in hlap stopa iz oken.

Redakcije reakcionarnega časopisja nasko-čijo. Lažnjivi časopisi se žgo na ulici. Redakterji skušajo uiti preko streh. —

»Jasna sodba!« se sveti v masnih črkah.

Da — to je jasna sodba — ti plameni!

Toda dunajska buržvazija ima dobrega ču-varja. Policijski prezident Šober spusti svoje čete na proletarce, da streljajo in postreljajo.

»Proletarska kri teče po šinah!«, misli Söhn-chen vizionarno, medtem ko pred njim padajo proletarci po tleh. To hropenje — to stokanje — ves gnus vojne se vzpne v njem in zakipi iz glo-bine, ki je bila tako dolgo zaklenjena.

»Morilci!«, tuli in okrog njega tisočeri od-mev: »Morilci!!!« Njegovi roki odtrgata od tra-movja lato z dolgimi ostrimi žebli in jo dvigneta, zažene se skozi omahujoče linije na policijsko ve-rigo. Toda Söhnchenovo dejanje se ne posreči — nekaj ostrega raztrga njegova čreva. Težko se zgrudi, med padanjem čuteč korak tisočih prole-tarcev na tlaku.

In Söhnchen ugleda še enkrat veselo sliko napadajočih razrednih sodrugov, pomisli na ženo in otroke in vidi sredi vročega, neenakega boja svoje šine, potem — je le še mrtvo truplo v krvavi mlaki.

V dolgi brezkončni vrsti, rakev ob rakvi, pred vsemi otroška rakev. —

Jožefa Söhnchena, člana socialdemokratske stranke Avstrije, nosijo kot žrtev delavskega protesta v grob.

»Demonstrirati je prepovedano!« — glasom ukaza strankinega vodstva.

Vendar na dvorišču tramvajskega depoja se vrši zjutraj ob pol 5. uri priprosta žalna slavnost zanj — povsod v obratih mislijo jasno in inten-zivno na te žrtve.

Ob grobu najbližji sorodniki — tudi Söhn-chenova pridna žena.

Sodrugi Adler govori lep govor — sijajen go-vor, enega onih lepih govorov, ki so ga napravili tako uglednega v II. internacionali in ki jih spre-jema meščansko časopisje z občudujočo kritiko. Škoda, da sodrug Söhnchen ne more več slišati svojega strankinega voditelja, glasno bi zaklical, da bi še enkrat završelo kot vihar po Dunaju: »Mi smo padli za revolucionarno **dejanje**!«

Toda gospod Adler ne ve nič več o tem. —

Vojna nevarnost — največja nevarnost. Amsterdam in vojna.

Te dni se vrši v Parizu kongres amsterdamske strok. internacionale, ki je najmočnejša postojanka internacionalnega reformizma, ker združuje v sebi strokovne zveze vseh evropskih imperialističnih držav (razen Francije, kjer so socialpatrioti izvršili razkol). Vseh osem let, odkar so jo reformistični birokrati ustanovili, se je postavljala v službo kapitalizma, če izvajamo bojkot Hortijeve Madžarske leta 1919 in Poljske leta 1920, ko je ta napadla Sovjetsko Rusijo, kar pa se je izvršilo pod pritiskom revolucionarnih delavskih mas. Število članstva je po poročilu za pariški kongres padlo na 13 in pol milijonov (od tega Anglija in Nemčija okoli 8 milijonov) od 24 milijonov leta 1920.

Z ozirom na to, da je danes največja nevarnost za proletarijat — vojna nevarnost, se pokaže protidelavsko delo amsterdamskega vodstva v najjasnejši luči, če si ogledamo njegovo razmerje napram vojni in vojni nevarnosti.

V poročilu, ki ga polaga to vodstvo pariškemu kongresu, ni nobene besede o vojni, čeprav imamo v dobi od zadnjega kongresa (leta 1924 na Dunaju) imperialistično vojno Francije in Španije v Maroku, Francije v Siriji, vojno svetovnega imperializma proti osvobodilnemu gibanju kitajskega ljudstva in očitno pripravo vojne proti Sovjetski Rusiji. Ali ni že v tem vidna priprava za novo izdajstvo socialpatriotizma, ki bo še sramotnejše od onega leta 1914?

Vprašanje vojne in militarizma je na dnevnem redu pariškega kongresa kot zadnja točka. Poročevalec je zopet Jouhaux (izgovoril Zuo, ki ga je zadnjič v Ljubljani napadal celo Fimmen), ki je že na zadnjem kongresu vse karte proti vojni stavil na imperialistično Zvezo Narodov in njeno zboljšanje.

Na kongresih leta 1920 in 1922 je Amsterdam sprejel pod pritiskom razpoloženja de-

lavstva zelo radikalne resolucije, v katerih stoji celo parola generalnega štrajka. Delo Amsterdama pa je pokazalo, da so to v njegovih ustih samo fraze, s katerimi se maskira in uspava delavstvo.

V letošnjem prvomajskem proglasu direktno označuje »boljševizem z njegovo rdečo armado« za vojno nevarnost in to v času, ko angleški imperializem očitno pripravlja vojno proti Sovjetski Uniji. Amsterdam se postavlja na stran angleškega imperializma.

Z ozirom na grozeči vojni konflikt na Balkanu je Amsterdam sprejel resolucijo, v kateri zahteva: 1.) Sklicanje Zveze Narodov. 2. Objavo italijanske obtožbe proti Jugoslaviji. 3. Zveza Narodov naj prepreči poostreitev. 4. Delavske organizacije naj agitirajo proti tajni diplomaciji in pobijajo napetosti med kapitalističnimi državami v prid Zveze Narodov. (S to resolucijo se je soglasila tudi II. internacionala.)

Zahteve so torej naperjene edinole na Zvezo Narodov, ki je orodje imperialističnih držav pod vodstvom angleškega imperializma in pravo gnezdo novih vojn.

Amsterdamski voditelji so priprave Zveze Narodov, t. j. kapitalističnih vlad Baldwin, Poincaréja, Hindenburga itd. Zato je ravnotako nemogoče in nesmiselno pričakovati od njih, da se bodo borili proti vojni, kot od njihovih vlad in Zveze Narodov, ki vojno pripravljajo. Naša naloga je, da odpremo delavstvu, ki je še zavedeno od Amsterdama, oči, da spozna:

Edina sila, ki more vršiti uspešen boj proti vojni nevarnosti in proti vojni, je proletarijat, če hodi po pravi poti: pod vodstvom rev. avantgarde.

Proč z Amsterdamom, ki služi imperilizmu in buržuaziji!
Vojna vojni!

tikal. Ljudje pa pravijo, da nič niso cenejše, je pač razlika zopet ostala v žepu trgovcev. Oblastno skupščino, ki se po slovenski pravi okrožna zbornica (g. poslancu se vidi, da se je naučil srbski) je g. poslanec predstavljaj kot avtonomijo. Ali to žalostno avtonomijo je v zadosti lepi luči prikazal drugi g. poslanec. Čeprav naše ljudstvo še danes, ko vladajo v Beogradu Koroščevi »prijatelji radikalni«, ki pa so že njega ogoljufali za paragraf 82, ki je v korist kapitalistom, v škodo pa delavcu in kmetu, četudi še torej danes mora ljudstvo šteti težke milijarde davkov za Beograd je mariborska okrožna zbornica brez denarja, si ga izposoja in to 10 milijonov dinarjev. Kdo bo to plačal in obresti, ljudstvo ve. Naši kmetje spregledujejo, s prave poti jih več nihče ne odvrne, to pa je pot delavcev in kmetov in zato bo vse volilo DKRB. Tudi že poznajo nosilca liste kot človeka, ki je za delovno ljudstvo nekaj storil in bil zato po nedolžnem preganjan. Od Korošca pa zahteva ljudstvo, naj »pogodbo prijateljstva« z radikalni objavi, če ima čisto vest, da bomo videli, kaj je obljubil radikalom.

Čistega vina hočemo, g. Korošec!
Delu čast in oblast!

OPOZORILO!

Dogaja se pogosto, da sodrugi pomotoma nakažejo naročnino za »Enotnost« na napačne položnice (»Delo« itd.) vsled česar nastajajo neljube reklamacije in pomote. Prosimo naročnike, da pred odpošiljanjem pazijo na to, da je prava položnica, na kateri je natisnjeno »Enotnost« in št. 14.577.

Kdor nima položnice in hoče nakazati za nas denar, mu ni treba kupovati poštne nakaznice temveč zahteva naj na pošti položnico na katero naj napiše »Enotnost« in št. 14.577. Tako si prihrani poštino.

Rdeča pomoč rešuje žrtve reakcije.

Paris, 12. julija.

Rdeča pomoč — internacionalna organizacija za podpiranje in rešitev žrtv reakcije je doprinesla po dolgotrajni borbi nov uspeh v svojem požrtvovalnem delu. 11. julija je v spremstvu člana odbora I. R. P. prispeval v Pariz naš madžarski sodrug Istvan Szyber. Danes že malokdo pozna to ime, zakaj neizmerno je število sodrugov, ki se bore tilho, a vztrajno za osvobodjenje delavskega razreda in tako velikokrat postanejo žrtve belega terorja. Leta 1919, ko je bila na Ogrskem proklamirana Sovj. Republika, je bil od C. K. sodr. Szyber poslan v kraj Mako (okolica Szegedina), da pregleda in pomore ondotni garniziji rdečih vojakov. 23. marca ga pokliče straža ob mestnih vratih, češ, da je prišel oddelek francoske vojske, ki hoče korakati skozi mesto. Szyber se takoj poda na lice mesta in javi francoskim častnikom, da v imenu takrat edino zakonite vlade delavcev in kmetov Madžarske ne more dopustiti, da bi tuje oborožene čete motile red in mir. Ko so oficirji zagotovili, da si hočejo mesto samo ogledati, je vstop dovolil. Oficirji pa so ga prevarali, zavzeli s svojim moštvom glavni trg in postavili mitraljeze. Sodr. Szyber, v službi komaj porojene in od vseh strani ogrožene mlade republike, je čez noč organiziral vse rdeče oddelke in brez vsakega prelita krvi razorožil francoski oddelek. Del francoskih vojakov je celo prestopil na stran rdeče armade. Ko je reakcija v potokih krvi zadušila mlado republiko, so sodr. Szyberja in nekatere tovariše aretirali in francoski oficirji so jih vlačili po Srbiji, Rumuniji in Bulgariji, kjer so Szyberja obsodili na smrt. Ker pa vendar ne gre človeka kar tako brez vsega ubiti, je bila obsodba razveljavljena. Nato so jih vlačili cele mesece po raznih ječah, kjer so morali pretrpeti razna mučenja in glad. V Solunu je bil Szabo obsojen na večno pregnanstvo. Prepeljali so ga v Marseille, kjer je bil dve leti v ječi Sv. Petra. Odtod so ga odpravili v pregnanstvo na Novo Kaledonijo, odkoder je z enim tovaršem pobegnil na angleško-avstralsko ozemlje. Tamošnja angleška policija pa ju je vrnila nazaj ter tako pokazala solidarnost v zatiranju delavskih borcev. Po osemletni ječi ga je končno po dolgi borbi in številnih intervencijah rešila Rdeča pomoč. Sodrug Szabo je še mlad. Ko je padla Ogrska Komuna je imel 22 let. Tako je bil že kot mlad borec vržen v kapitalistične ječe, iz katerih se je povrnil kot zrel, izkušen mož, ki bo nadaljeval svojo borbo zoper reakcijo. Svobodo mu je priborila Rdeča pomoč, ki bo kljub stalnem zatiranju in oviram s strani buržuazije z njegovo pomočjo pomnožila svoje delo za žrtve kapitalizma. Živela proletarska solidarnost!

B. Knežič

VOLILNA KONFERENCA DKRB V RADEČAH

pri Zidanem mostu, se vrši v nedeljo 7. avgusta ob 8. uri dopoldne v gostilni pri Ojsteršku.

Občinske volitve na Viču.

(Dopis.)

Pri nas se vršijo v nedeljo 7. avgusta občinske volitve. To pôt je ena škrinjica več, imamo dve vrsti demokratov. Eni so šli s samostojnimi kmeti (Pribečević pa Radič!), drugi pa kot bolj orjunaški z novopečenimi radikalni in bivšimi narodnimi socialisti. Delavci smo postavili enotno listo. O tozadevnih sestankih, kjer smo zlasti razpravljali o zboljšanju občinske politike in zahtevali večjo razredno zavest od bodočih občinskih odbornikov, nismo dosedaj poročali. Agitacija za našo listo je zelo živa. Mi dekalisti bomo napeli vse sile, da pride občina v delavske roke, ki jim pripada. Zahtevamo pa tudi od socialistov, da storijo isto, ne pa tako, kakor so delali dosedaj, kadar smo imeli skupne liste, da so oni želi, sejali pa nič. Glede državnozborskih volitev smo postavili naš volilni odbor, ki je v tesnem stiku z delavstvom in med njim dela za bojovno enotnost proti režimsko-socialističnim generalom, ki te enotnosti nočejo.

Sodrugi, delavci in kmetje viške občine!

V nedeljo vsi za četrto (zadnjo) škrinjico delavske liste, ZA DELAVSKO-KMEČKO OBČINO!

Delu čast in oblast!

Gospod Korošec! objavite „prijateljski pakt“ z Vu- kičevićem.

SLS v ZAGATI.

Mestni vrh pri Ptuj.

31. julija sta imela pri g. Ploju shod poslance SLS gg. Vesenjaki in Ovčar. Intelligentni predsednik shoda, domačin I. Horvat, zahteva predysem od prvega govornika, da volilcem pojasni tisto »zvezo s srbskimi radikalni, da bo ljudstvo videlo, če ga bo še moglo voliti naprej.« In poslanec je povedal svojim volilcem neverjetno vest, da sprejemajo srbski radikalni program SLS, t. j. da se bodo od zdaj za pravice slovenskega ljudstva potegovali — tisti srbski radikalni, ki so ga dozdaj povsod pritiskali in tlačili. Seveda tega pa ni povedal, kaj je obljubila SLS radikalom za tako ogromno uslugo, saj brezplačno menda tudi radikalni ničesar ne storijo, ko še smrt ni zastonj. O protiuslugi pa je bil čisto tih. Menda se pač le sramuje izdajstva g. Korošca, ki je priznal vidovdansko ustavo, in jo smatra zdaj za žegen, ko se je pa prej toliko let boril proti njej kot izvoru vse nesreče slovenskega ljudstva. G. poslanec in minister pa je na široko govoril o zaslugah SLS za slovensko ljudstvo, ki si jih je pridobila za časa 75 dnevnega vladanja in podpiranja srbskih radikalov. Seveda zopet ni povedal, kaj je tista vlada dala srbskim magnatom. Ker pa je bilo na shodu precej pristašev edino odredilne misli zveze delavcev in kmetov brez kapitalistov, veleposelstnikov in veletrgovcev in slične družbe, v kateri delavec in kmet samo zgubita, oni pa dobijo, je govornik delavsko-kmečkega repub. bloka (DKRB) prisotnim pokazal, kako so tudi tiste drobtinice, ki jih je SLS v Beogradu dosegla, le v korist bogatim, ne pa delavcu in kmetu. G. poslanec je govoril nekaj o mo-

— **Nov val rubežni se bliža.** Ker kmetje vsled davčne preobremenitve in slabe letine niso mogli plačati davkov in je skoraj za eno milijardo naloženih davkov ostala neplačana, so izšle iz Belgrada direktive, da se davek izterja potom rubeža. Kmetom bodo jemali živino, orodje in prodajali zemljo, ki bo prišla v last kapitalistov, ker tudi večji kmetje danes nimajo več sredstev za nakup novih zemljišč. Letošnja slaba letina bo spravila na boben zopet na tisoče kmetov. V Srbiji, kjer so po dolgem času zopet poskusili z rubežnimi, je prišlo do spopadov, pri katerih so oboroženi kmetje nagnali eksekutorja in orožnike, ki so ga spremljali. Delavce tiščijo k tlom brezposelnost, redukcije, nizke plače, kmete preveliki davki, nizke cene, slabe letine, oduševstvo. Delavec si ne bo priboril boljšega položaja brez kmeta, kmet pa ne brez delavca. Zato združite se vsi v DKRB.

— **Z redukcijo proračuna za eno milijardo,** katero napoveduje finančni minister, se hvali SLS. Ali je to sploh kaka zasluga? Reducirali se bodo res izdatki za okroglo eno milijardo, niti za paro pa se ne bodo znižali davki. To redukcijo je minister moral začeti, ker ddavci in kmeti niso zmogli takih davkov, kot jim jih je naložila SLS. Izdajati pa vlada ne more, kar ne pride v državno blagajno. Zato so prisiljeni znižati izdatke, niso pa znižali davkov, in to »zaslugo« si SLS lahko vtakne v žep k drugim svojim zaslugam, ki so delavce in kmete privedli v tako mizerijo, v kateri smo danes.

— **Veliko hinavščino uganja naše buržuazno časopisje** in v tem so si PP, režimovsko »Jutro«, dvorni »Narodni dnevnik« in klerikalni »Slovenec« enaki. V imenu svobode protestirajo n. pr. proti italijanskemu fašizmu, ki preganja slovenske časopise v Italiji in prepoveduje prihod jugoslovanskih časopisov v Italijo. V teh listih pa vsak dan lahko zasledujemo notice: »Notranji minister je prepovedal prihod v državo sledečim listom: in potem sledi dolga vrsta imen. — In noben list v imenu »svobode« ne protestira proti preganjanju tiska pri nas v Jugoslaviji.

— **General Milosavljević,** prometnega ministra, hočejo na Kranjskem kandidirati »slovenski« radikali. Delavci in kmetje morajo pokazati, da se tudi generalske sablje ne ustrašijo.

— **Samoodločba slovenskega naroda** je bila ena izmed točk, ki so jih socialistični voditelji odklonili v platformi za skupen nastop. Kam privede centralizem, ki ga socialistični voditelji zagovarjajo, kažejo razmere v Subotici: »Obzor« navaja: V Subotici je od 100.000 prebivalcev 70.000 Hrvatov in 5000 Srbov. Vendar so vsa važna mesta zasedli Srbi. Na občinski upravi je 9 Srbov, 2 Bunjevca in 1 Madžar. Policijski direktor, šef-zdravnik, ravnatelj državne banke, veliki župan, šef carinarne itd., vsa ta mesta so zavzeli Srbi.

— **Lažnjive vesti iz sovjetske Rusije** objavlja v zadnjem času vsak dan meščansko časopisje. Posebno radi operirajo z opozicijo, s Trockijem, ki po njihovih vestih pripravlja protisovjetsko revolucijo. Vse take vesti so izmišljene v namenu, v oči delavcev in kmetov diskreditirati prvo delavsko kmečko državo na svetu. V ruski komunistični stranki stojita Trocki in Zinovjev v opoziciji, ker imata v raznih političnih vprašanjih drugačno mnenje kot večina v stranki. Ker stoji ruska komunistična stranka pred kongresom, na katerem se bo o teh spornih vprašanjih sklepalo, se vrši diskusija. Po kongresu, ki se vrši v septembru, pa se bo manjšina pokorila sklepom večine, kakor v vsaki proletarski stranki.

— **204 milijone primanjkljaja** v prvem polletju izkazuje bilanca državnega gospodarstva. Novoizvoljeni parlament bo moral sklepati o tem kdo in odkod naj se pokrije ta velikanski primanjkljaj. Če bodo delavci in kmetje volili zopet kapitalistične stranke, bodo kapitalisti naložili nove davke delavcem in kmetom, velikanski profiti bank, industrijskih in finančnih magnatov pa bodo ostali neobdavčeni.

PORAVNAJTE NAROČNINO! ČE NIMATE POLOŽNIC, JIH ZAHTEVAJTE OD UPRAVE.

— **146 milijonov 200 tisoč prebivalcev** ima prva delavsko kmečka država na svetu Unija socialističnih sovjetskih republik (USSR).

— **5 letnega kralja** so dobili v Romuniji po smrti kralja Ferdinanda. Ker se bojijo uporov, je proglašeno nekako obsedno stanje. Prestolonaslednika Karola niso pustili na pogreb. Delavci in kmetje v Romuniji ječijo pod težko gospodarsko krizo in politično reakcijo, sita buržuazija pa rešuje dinastična vprašanja.

V NEDELJO 7. AVGUSTA GOZDNI PIKNIK.
Več glej v dopisu Ljubljana-Siška.

Delavsko-kmečki dopisi.

+ **Maribor. Zedinjenje železničarskih organizacij.** Pred nami leži priloga U. Železničarja s hrvaškim člankom: »Grobari Železničara s druge strani«. Člankar navaja najprvo razmere na naših železnicah ter se kratko dotakne nepravilnega postopanja uprave. Potem pravi: »Ovo politični stališ na kraj moguče je jedino putem borbe kroz jedinstvenu i brojno močnu klasnu železničarsku organizaciju.« To je popolnoma pravilno in se strinjamo s tem. Pravi nato nadalje, kakšna nesreča je razcepljenost železničarjev ter da zato nimamo nikjer nobene avtoritete. Naenkrat pa pride člankar do namena, v čegar je namreč članek pisan. Vso gnojnico zlija zopet po neodvisnih hrvaških železničarjih. Vse mrgoli tu križem »nezavisna čeljad«, »komunisti«, »komunistička štampa«, s kratka obruhati in osmešiti hoče revoluc. hrvaške železničarje. Kam da pelje način takega pisanja v strokovnem časopisu je dobro povedala »Enotnost« v članku »Kam gre železničarska organizacija«, kjer pove, da so voditelji hrvaško pisanega U. Železničarja ubili list s tem, da so blatili samo neodvisne, mesto da bi pisali bolj potrebne stvari. Ta glavica navaja n. pr. železničarski kongres 1925. leta v Ljubljani ter piše, da: »ne mogu razumjeti, zašto su neodvisni pobegli od Ujedinjenja ter da jim to bilo dugo vremena tajna!« — O vi, zagrebški železničarji! Tudi mariborski železničarji smo bili na kongresu leta 1925. Pozabiti ne smete niti na to, da je dala nekdanja »Splošna žel. organizacija« iz Maribora prvo inicijativo za ujedinjenje železničarjev, do bro smo zasledovali ves potek teh pogajanj pred in po Ujedinjenju ter nam je popolnoma jasno, zakaj takrat ni prišlo do ujedinjenja razrednih organizacij! Ali ste morda že pozabili sklepe, ki jih je sprejela takrat poleti 1925 zagrebška konferenca? Vemo tudi, da so imeli na kongresu gotovi ljudje za zahteve zastopnikov neodvisnih železničarjev iz Hrvaške in Srbije le gluha ušesa in zaničljiv nasmešek. — Da se drugi dan s. Jovanovića iz Niša ni pustilo niti do besede, omenimo le mimogrede, ker menda zastopnik srbskih železničarjev »ni imel pomena«. Menda pa je bil bolj »potreben« g. Pucelj? Da je bilo Ujedinjenje brez Hrvatov in Srbov brez velikega pomena, to nam je bilo mariborskim železničarjem že tedaj jasno. — Nikakor nočemo tukaj odobravati snovanje nove železničarske organizacije, ako je res kaj na tem, kar se v citiranem članku omenja, ker smo prepričani, da morajo biti železničarji v strokovnem pokretu enotni ne glede na politično pripadnost, ako hočejo kaj doseči. Zahtevamo ponovno, da se izvede čimprej akcija za zedinjenje URSS in CRSOJ. Tako tudi železničarji na Hrvaškem in v Srbiji ne bodo imeli več povoda snovati svojo organizacijo.

+ **Ljubljana - Šiška.** Podružnica Svoboda v Šiški je imela svoj izredni občni zbor dne 26. julija 1927. Kakor je bilo razvidno iz poročil, je bila podružnica v kritičnem položaju. Po daljši debati je bil izvoljen sledeči odbor: Za predsednika: s. Rudolf Čebular, podpredsednik s. Bratko Kreft, tajnik s. Ivan Pezdir, podtajnik s. Viktor Dolžan, blagajničarka s. Vika Haderbolc, gospodar s. Vinčo Zalaznik, za dramski odsek s. Pretnar Slavko, za godbeni odsek s. Udovč Maks, za gradbeni s. Ivan Pezdir za DTE s. Josip Vrhovec. Odbor: ss. Šime Jurčič, Štalc, Lukanc, Kropar, Firm, Bergant, Vrhunc, Ajdiškova, Rakovec, M. Ogrin, v nadzorstvo Kovač Jakob, Kovač Ela, Dovgan. Ker obstoja dosedanjí odbor po večini iz novih in agilnih članov, je nadaljnje delo omogočeno in je pričakovati koncem leta lep uspeh. Ob koncu

občnega zbora se spominja predsednik umrlega člana sodruga Tišler-ja. Opozorjamo vse podružnice in ostala društva ali posameznike, ki hočejo dopisovati podružnici ali ostalim odsekom, da morajo nasloviti vse dopise edinole na podružnico »Svoboda« v Šiški, Žibertova ul. (Zadružni dom). Na Dopise, ki prihajajo na posameznike, se ne odgovarja. — Članom Svobode v Šiški sporočamo, da so vsak večer uradne ure od pol 8. do 9. ure zvečer, ob nedeljah in praznikih pa od 9. do 10. ure dopoldne. Tu jim je možnost, da plačajo svoj redni prispevek. Na razpolago so tudi vedno vsi dnevni in tedenski časopisi v društveni sobi. Prva prireditelj, ki jo priredi nov odbor, bo dne 7. avgusta t. l. gozdni piknik, na prostoru zveze del. žen in deklet v »Mostecu« (Wörishofen). Igra tamburaški zbor »Svoboda« Vič. Spored: Godba, ples, petje, jagnje pečeno na ražnju. Lastni paviljoni itd. Jedila in pijača pripravljena po izredno nizkih cenah. Ostale podružnice pa prirede na ta dan izlet v Mostec. Čisti dobiček je namenjen za razvitje prapora »Svoboda« Šiška. Zbirališče posameznih podružnic bode razvidno iz lepakov. Vstopnina prosta. K obilni udeležbi vabi odbor.

Nova knjiga. Dr. Radoje Vukčević, **Osnovi marksizma.** Belgrad. Cena 10 Din. Strani 96. Tiskana v cirilici. Priporočamo, da jo sodrugi naročajo pri Milanu Putniku, Studenička ulica 3, Belgrad.

IZKAZ DAROVALCEV.

Za stroške delegatov na celjsko konferenco so prispevali sledeči sodrugi:

J. Puffler 10 Din, P. Papp 10, V. Maurer 10, L. Puffler 10, P. Planinc 10, K. Puffler 10, Fr. Brnjas 10, J. Ratzky 10, L. Uldrijan 10, Jos. Percel 10, Jos. Ratzky 10, Fr. Kaizer 10, Fr. Siter 10, Fr. Komlanc 10, A. Šrenk 10, M. Martini 10, V. Kolos 5, A. Kelnar 5, E. Obermayer 2, J. Kelnar 3, Fr. Žibret 5, Joh. Percel 2, J. Mastnak 3, Fr. Torštner 5, J. Rancinger 5, K. Jeršič 2, E. Pihler 5, A. Puffler 2, E. Kmetič 5, Ern. Puffler 6, P. Kosir 4, Fr. Planinc 4, Iz. Bentel 2, K. Keck 5, R. Učaker 2, St. Gregor 2, M. Knez 5, A. Košir 4, J. Žibret 6, J. Učesane 5, K. Učesane 5, J. Grumm 2, W. Blazi 5, Fr. Bentel 5. **Skupaj 271 Din.**

Stroški delegatov so znašali 100 Din, preostalo vsoto 171 Din pa so sodrugi poslali v Ljubljano za žrtve reakcije. Hrastniške sodruge steklarje, stavljamo ostalim krajem za vzgled in jim kličemo, le tako naprej.

OBRAČUNAJTE BLOKE IN ZNAKE! ČE HOČEŠ, DA BO »ENOTNOST« IZHAJALA V VEČJEM OBSEGU PORAVNAJ NAROČNINO, PRIDOBIVAJ NOVIH NAROČNIKOV IN ZBRAJ ZA TISKOVNI SKLAD. BLOKE DOBIŠ V UPRAVI.

Ali naj „Enotnost“ sprejema inserate?

Doslej je »Enotnost« odklanjala sprejem inseratov, da ne bi inserati zavzeli dragocen prostor v listu. Dohodke od inseratov bi morale nadomestiti zbirke za tiskovni sklad, ki pa vsled finančne izčrpanosti delavcev in kmetov ne prinašajo več toliko, kot je potrebno za vzdržanje in redno izhajanje lista. Uredništvo in upravništvo noče samo rešiti tega vprašanja in zato vprašamo tem potom naročnike: Ali naj sprejemamo inserate, kot drugi delavski časopisi v inozemstvu, ali pa se sodrugi odločijo za drugi izhod, ki je uredništvu ljubši: da se naročniki obvežejo stalno razpečavati bloke za tiskovni sklad.

Najboljši izhod pa je povišanje števila naročnikov in redno plačevanje naročnine. V kritičen položaj spravljajo list neredno plačujoči naročniki.

Tozadavne odgovore s strani naročnikov pričakujemo čimpreje.

Uredništvo in uprava.

ZAHVALA.

Podpisani se tem potom zahvaljujem vsem zavednim sodrugom rudarjem v Hudi jami, ki so mi v moji nezgodi priskočili na pomoč s prostovoljnimi prispevki v znesku 219 Din.

Delu čast in oblast.

Celjska bolnica, 25. VII. 1927.

Tomaž Drolc.